

СТАНОВИЩЕ

на президента на Република България
по конституционно дело № 27/1995 г.

ГОСПОДА СЪДИИ,

В свое искане до Конституционния съд група народни представители предлагат съдът да тълкува чл. 92, ал. 1 от Конституцията, като се произнесе по въпроса съставлява ли нарушение на основния закон определени публично направени изявления на президента.

Преди да изразя своето становище по така образуваното конституционно дело, си позволявам, уважаеми господа конституционни съдии, да посоча своите аргументи против разглеждането на подобно искане по същество.

Конституцията в своя чл. 149, ал. 1 определя компетентността на Конституционния съд. Алинея 2 на същия текст постановява, че със закон не могат да се дават или отнемат правомощия на Конституционния съд. Като първо правомощие на съда текстът сочи даването на задължителни тълкувания на основния закон. Безспорно за да допусне за разглеждане едно направено искане за тълкуване на конституционни норми, Конституционният съд трябва да прецени дали са достатъчни основания за да направи това.

Мисля, че основен критерий при преценката дали такова искане е мотивирано представлява неговата правна и обществена значимост.

Наред с това достатъчно ясно трябва да е посочено в самото искане конкретното правно основание за сезиране на Конституционния съд.

По конкретното дело е направено искане за тълкуване на чл. 92, ал. 1 от Конституцията като се иска Конституционният съд да се произнесе нарушена ли е Конституцията на Републиката.

Безспорно не може да има по-сериозно основание, един спор да се отнесе пред Конституционния съд от съмнението, че основния закон е нарушен. Но именно затова Конституцията е предвидила нарочна процедура и е определила изрична компетентност на този съд - чл. 149, ал. 1, т. 8, за разлика от тази по чл. 149, ал. 1, т. 1.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Позволих си да изложа своето становище по един решен от вас въпрос, относно допустимостта на искането по конституционно дело № 27/1995 г., защото мисля, че това е по-важният въпрос по повдигнатият спор пред вас. Разпоредбите на Конституцията не трябва да бъдат заобикаляни и опитите за това не трябва да бъдат поощрявани от органа, който по силата на самата тази Конституция е призван да я пази.

По същество пред вас е направено искане да се тълкува част от второто изречение на чл. 92, ал. 1. Всеки президент по силата на Конституцията олицетворява единството на нацията. Тази своя конституционна функция той ще изпълнява най-добре като спазва стриктно разпоредбите на основния закон. Конституционните норми, в зависимост от техния характер и предназначение, имат различно съдържание, а тяхното приложение - различни последици. В конкретния случай става дума за редакция на текст, имащ дълга история, чието съдържание не е единствено правно. Да олицетворява единството на нацията е не само правна отговорност за президента на Републиката.

Всеки държавен глава има и своите политически функции. Той има правото да изразява политическо отношение и да прави политически изявления в това си качество. Затова и Конституцията на Републиката в своя чл. 98, т. 2 му дава правото да отправя обръщения към народа и Народното събрание и да изразява своите разбирания, включително и политически по различни въпроси на държавното управление.

Абсурдно е да се твърди и е вредно за самата Конституция да се насажда разбирането, че държавният глава е нещо различно, отделно, "над" или "под" политическия живот в страната и държавните институции.

В този смисъл един президент не може да "не си позволява отрицателно отношение" тогава, когато има основанията да

направи това. Няма конституционна забрана президентът на Републиката да бъде член на политическа партия.

Държавният глава участва в избори с определена програма, която независимо дали е партийна или лична по своята същност е винаги политическа.

Съгласно българската Конституция, президентът на Републиката получава своя мандат пряко от избирателите, като по този начин те му дават своето доверие за отговорността му да олицетворява единството на нацията.

ГОСПОДА СЪДИИ,

Конституцията не може да бъде нарушена с думи. Нейните нарушения се осъществяват с действия, съответно бездействия, но не и вербално.

Обратното разбиране би наложило абсурдната забрана основния закон на Републиката да не се обсъжда и политиците да нямат свободата да изразяват различни мнения.

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКАТА

(Желю Желев)